

PROVINCIE ANTWERPEN

100% EXPO

De Ademgaten van Matyn
Kristo's Electronic Age
Groene musea
De Lierse Lente
Saul Leiter

N°17

Departement Cultuur
Oplemmaandelijks magazine
december 2016-februari 2017

Provincie
Antwerpen

Ademgaten en orakelsoep

Hilde Van Canneyt in gesprek met Michèle Matyn

Michèle Matyn tast de grenzen van de fotografie af in een onderzoek naar medium en verhaal. Haar foto's transformeren daarbij tot collages en sculpturen. Ook in haar installaties en performances verwijst ze voortdurend naar volksverhalen, mythen en tradities. Kunstreporter Hilde Van Canneyt zocht haar op naar aanleiding van haar ambitieuze tentoonstelling *Ademgaten* in het M HKA.

**Michèle Matyn:
'Wauw, ik heb
Gloria gevonden, de
storthoop van de
Freggels!'**

Michèle Matyn in het M HKA © Anur Erasmus

BIO Beeldend kunstenaar Michèle Matyn (*1978, Wilrijk) woont en werkt in Antwerpen. Ze kreeg haar opleiding aan Sint-Lucas, Antwerpen. Haar basisdiscipline is fotografie. Matyn heeft tal van solo-expo's, performances en kunstprijzen op haar palmares staan.

Nadat je was afgestudeerd aan Sint-Lucas, richtte je samen met Janus Prutpuss, Dennis Tyfus en Kevin Apetown het collectief Rotkop op, waartoe later ook onder meer Jelle Crama en Kati Heck toetraden. Maandelijks brachten jullie een gekopieerd magazine uit rond een bepaald thema. Op je 22ste besloot je echter op je eentje naar Texas te trekken. Wat dreef je daartoe?

Michèle Matyn: 'Ik ben afgestudeerd met applaus, maar eens buiten de schoolpoort besef je dat niemand op je zit te wachten. Op een gegeven moment dacht ik bij mezelf: "Is dit het leven? Misschien moet ik naar een psycholoog beginnen gaan. Of op reis." (lacht) Ik koos het tweede en besloot het onderzoek van mijn afstudeerproject *Weekendoways* voort te zetten in het échte Wilde

Westen. Christoph Ruys, voormalig directeur van het FOMU, steunde mijn projectvoorstel rond idolatrie, de schrijnen en altaren die mensen oprichten voor hun held of heldin. Ik wilde dat onderzoek voeren in de muzieksteden in het zuiden van de Verenigde Staten.'

Voordien had je hier ook al *Superfans* gemaakt, een project over de fans van Paul Severs.

'Dat heb ik als het ware *extra large* uitgewerkt in Amerika. Alles is daar uitvergroot, ook de marge. Ik fotografeerde schrijnen voor vrouwen, Elvis Presley en paradijselijke tuinen. Maar ik ben ook naar het huis van mijn eigen held Daniel Johnston in Waller, Texas gereden. Zo kwam het project, waarvan de opzet was om de fascinaties van anderen te fotograferen, dicht en dicht bij mezelf.'

Een sleutelmoment in je carrière was de expo *Bivak Gloria* in het Hessenhuis in 2007. Je toonde er onder andere *Gloria*, een werk dat essentieel is gebleken voor je artistieke evolutie.

'Kort nadat ik die opdracht over idolatrie voor het FOMU had gedaan, werd ik aangerezen op mijn fiets. Gevolg: negen operaties, een heupprothese, terug leren lopen ... Mijn revalidatie duurde bijna twee jaar. Zolang ik het uithield van de pijn, reed ik met de auto – naar plekken dicht bij huis, op bijzondere momenten van de dag, bijvoorbeeld

zonsopgang of zonsondergang. Zo kwam ik terecht op het braakliggend terrein achter het nieuwe justitiepaleis in Antwerpen, waar nu het Nieuw Zuid wordt ontwikkeld. Toen ik me omdraaide om terug te keren, viel me een hoop afval op. Vanuit een andere hoek leken de geplooidde matras, de stukken hout en de andere rommel plots een menselijk gelaat te vormen. Ik dacht: "Wauw, ik heb Gloria gevonden, de storthoop van de Freggels!" In die animatiereeks van Jim Henson uit de jaren tachtig lag Gloria in de tuin van de reuzen. Ze antwoordde op de levensvragen van de ratten Filo en Soof. Deze "ontmoeting" betekende het begin van mijn interesse in geanimeerde natuurbeleving, zoals de mythologische figuur van de groene man of wildeman.'

Je combineert je tentoonstellingen vaak met performances. In de Haagse galerie 1646 hing tijdens je expo *Botergaten* in 2009 dagenlang een kaasgeur en de vloer zat er vol verfspatten. Bissy Bunder, het internationale collectief waar je deel van uitmaakt, had er een performance gebracht ...

'Voor de expo had ik de kelder uit 1646 laten leegmaken. Er bleek ooit een ondergrondse kaasmakerij in geweest te zijn. Op de openingsavond bracht ik met Bissy Bunder de performance *When the moon is in the second house*, waarbij we als geesten uit die kelder kwamen. We hadden in Gouda kaasbollen gehaald en hadden die een zeehondenmasker gegeven. We bestookten elkaar met kaas en hapten elkaars gezicht uit gigantische kaasschijven terwijl er via, gekleurd met pigment, uit neprotsen gutste. Orphan fairytale maakte een geluidsfragment, dat opsteeg uit het keldergat. De performance was een verwerking van verschillende IJslandse verhalen die ik had leren kennen tijdens mijn bezoek aan IJsland ter voorbereiding van de expo. Zo is er

een mythe die vertelt dat zeehonden eigenlijk verdrinken mensen zijn en dat ze een keer per jaar hun zeehonden huid afleggen om als prachtige vrouwen op het strand te dansen. Die hele performance was een fantastische ervaring: in een week werkten we met zes vrouwen het hele concept uit.'

In 2010 was je met Samanta te gast in SecondRoom in Antwerpen. Ook tijdens die expo bracht je een performance: *De processie van Lucien Desert*. Die figuur duikt nu ook weer op in het M HKA. Wat is de achtergrond van *Lucien Desert*?

'Ik was met mijn tot mobiel atelier omgebouwde Peugeot Partner via kleine baantjes onderweg naar Andalusië in Spanje toen ik hem tegenkwam: een boomstronk met twee broers. Hij keek me smekend aan, dus nam ik hem mee. Als zoenoffer liet ik tomaatjes achter. Ik vernoemde hem naar Lucien Desert, de wereldkampioen Barbapapa's maken, die ik ontmoette in een bar in Pau. Lucien werd mijn heilige. Toen ik in Sevilla aankwam, was het Semana Santa. Die week net voor Pasen wordt daar uitbundig gevierd, met onder meer optochten van de *cofrades*, broederschappen die onder begeleiding van trompetgeschal heel traag met heiligenbeelden door de stad trekken. De bezwerende cadans van deze bevreedende figuren, net leden van de Ku-Klux-Klan, heeft me geïnspireerd. Ik heb Lucien toen op een krulje door Sevilla gedragen, wat ik heb herhaald in SecondRoom. Vandaag staat hij als poortwachter aan de ingang van *Ademgaten*: een boomstronkje met zeven ogen.'

In 2013 won je de Prijs Beeldende Kunst van de Provincie Antwerpen. Je stelde toen drie 'performatieve installaties' voor. Bij *All I know is where I started* schreef je: 'I like the

Michèle Matyn, *Dropstein charade*, 2013, courtesy of the artist, foto M HKA

Michèle Matyn: 'Dropstein symboliseert het idee dat je wordt wat je meemaakt, laag over laag over laag'

word epiphany.' Je verwees ook naar een lied uit 1982 van Laurie Andersen, *Walking and falling*. Maar aan de basis van de installatie lag een trip naar Griekenland. Ook verschillende werken in *Ademgaten* herinneren aan die reis.

'Trappen, als overgangen van het ene naar het andere, intrigeren me. Ze waren de trigger om naar Mykene te rijden. Onderweg bezocht ik onder meer onderwatergrotten in Macedonië. Daar ontstond het personage *Dropstein*, dat ook aanwezig is in *Ademgaten*. Dit personage – zijn naam is afkomstig van het Duitse *Tropfsteinhöhle* – symboliseert het idee dat je wordt wat je meemaakt, laag over laag over laag. Net zoals een druipsteen in een grot. Tijdens dezelfde trip kwam ik in de Oudgriekse cultusplaats Delphi terecht, bekend van het orakel. Een orakel werd in de oudheid vaak gehoord in de nabijheid van bronnen. Een hogepriester interpreteerde de geluiden die uit deze breuken in de aarde opborrelden als toekomstvoorspellingen. Op de expo leest Dropstein met ingeademde lucht een passage over getaboeïeerde figuren voor uit *The Golden Bough*, een mythologisch naslagwerk. De rammenassen die je in *Ademgaten* ziet, werden uitgehold en doen dienst als bekers om wortelsoep uit te drinken, wat je de gave geeft om te zien in het donker.'

Daar ontstond het personage *Dropstein*, dat ook aanwezig is in *Ademgaten*. Dit personage – zijn naam is afkomstig van het Duitse *Tropfsteinhöhle* – symboliseert het idee dat je wordt wat je meemaakt, laag over laag over laag. Net zoals een druipsteen in een grot. Tijdens dezelfde trip kwam ik in de Oudgriekse cultusplaats Delphi terecht, bekend van het orakel. Een orakel werd in de oudheid vaak gehoord in de nabijheid van bronnen. Een hogepriester interpreteerde de geluiden die uit deze breuken in de aarde opborrelden als toekomstvoorspellingen. Op de expo leest Dropstein met ingeademde lucht een passage over getaboeïeerde figuren voor uit *The Golden Bough*, een mythologisch naslagwerk. De rammenassen die je in *Ademgaten* ziet, werden uitgehold en doen dienst als bekers om wortelsoep uit te drinken, wat je de gave geeft om te zien in het donker.'

Je tast de grenzen van de fotografie af: soms teken je op foto's, soms verknip je ze tot collages, dan weer worden ze sculpturen. Je werken zijn één groot onderzoek naar medium

en verhaal. Dat geldt zeker ook voor een aantal nieuwe werken in *Ademgaten*, die zijn ontstaan in Noord-Ossetië.

'Curator Nav Haq heeft me in de zomer van 2015 uitgenodigd voor het symposium van Vladikavkaz. In de paganistische maatschappij daar leeft een sterk volksgeloof. Zo vereert men Uastyrdzhi, een bebaarde man op een driebenig paard. Mijn performance *Breadhead*, die ik bij de opening van de expo bracht, is in Vladikavkaz ontstaan. Een brood in de vorm van een vierkant fungeert als metafoor voor ontmoetingen. Ook *Madé Mayrem*, dat verwijst naar het vereren van een bepaalde plek in het woud door er gekleurde linten te knopen, is in Vladikavkaz geboren, net als de titel van deze expo overigens. Die refereert aan de foto *Breathing Mountain*, een polaroid van een bergwand met gaten. Uit die gaten komt ijselijke lucht, als een soort natuurlijke airconditioning. Het is een vaker voorkomend fenomeen dat in kalksteengebied ondergrondse winden ontstaan. Volgens de lokale bevolking bezit de berg mannelijke energie; vrouwen mogen er niet komen omdat ze die energie zouden verstoren.'

Je hebt voor deze expo ook inspiratie opgedaan in Frankrijk en China.

'Met mijn zontjes van toen één en twee ben ik in een gigantische kampeerwagen naar Le dent de Crolles gereden, een bergtop in de Franse Alpen. Het was een tricky onderneming, maar er is wel werk uit voortgekomen. Daarna ben ik ook nog naar Guilin in China gereisd, waar de omgeving bezaaid is met "snoepbergen" zoals je die ook tegenkomt op oude Chinese pentekeningen. Het leek wel een sprookjeswereld! *Gatekeeper* en *Gathering* zijn twee uitvergroete polaroids van 3,20 meter breed en 4 meter hoog. Ze worden omhooggehouden door zes esdoorn-

Installatiezicht © Artur Eranosian

en berkenstammen.’

Voor *Ademgaten* heb je het achterste deel van de benedenverdieping van het M HKA ter beschikking. Mede door de vorm van de ruimte krijg je als bezoeker het gevoel dat je in een Matyncoon terecht komt. Je kan binnenstappen zonder achtergrondkennis over je werk en gewoon genieten van je univer-

sum. Ik denk ook niet dat het belangrijk is dat je als bezoeker weet waar welke foto is genomen of hoe een object tot stand is gekomen.

‘Dat is het fijne aan een solotentoonstelling: je kan mensen uitnodigen in je eigen belevingswereld. Sommige mensen vinden het wel fijn om de exacte locaties van de foto’s te kennen, net als de verhalen achter mijn werken en mijn verwerking daarvan.

Ze willen weten of de gebruiken waarnaar ik verwijst, echt bestaan of niet. Met *Bijbannen* suggereer ik bijvoorbeeld dat dakpannen vroeger werden gevormd door vrouwenbillen. Het is voor mij een spel om de verbeelding van mensen los te weken, om mensen verhalen te laten verzinnen en hen zelf op zoek te laten gaan naar samenhang.’ | Hilde Van Conneyt

MICHÈLE MATYN – ADEMGGATEN

Tot 05.02.2017

M HKA

Leuvenstraat 32, Antwerpen

www.mhka.be

www.michelematyn.be